

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Cornelii Hazart Societatis Iesv Theologi Discursus Morales In Selectiora Loca Genesis, Exodi, Levitici, Numerorum

Hazart, Cornelius

Antverpiæ, 1688

Discvrsus IV. Voluit Deus in omni Sacrificio offerri Salem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52700](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52700)

Præbe, fili mi, cor tuum mihi sed contritum, mortificatum, humillimum, quis hoc recuset? si enim arduum est sensus suos frangere, si durum Passiones frænare, numquam deerit Deus quin omnia illa oleo suavitatis suæ ac consolationum cælestium perfundat.

DISCURSUS IV.

Voluit Deus in omni Sacrificio offerri Salem.

PRæter ea quæ hætenus enarravimus de triplici Sacrificiorum genere, eorumque ceremoniis, voluit Deus ut in omni Sacrificio offerretur sal; sic enim *Levit. cap. 2* imperat *Moyse*. *In omni oblatione tua offeres sal.* Rursum: *Quidquid obtuleris Sacrificii, sale condice.*

Si res ipsa tantum inspiciatur, mirabile videtur quod Deus tam minutum quid imperarit, quasi nullum Sacrificium aut munus sine sale posset subsistere: Mirabile tamen non est, si velimus attendere quid Deus per hoc voluerit significare.

Quid hoc est? respondent *Theodoretus, Procopius, Radulphus, Beda, Rupertus, Eucherius, Cyrillus, Bernardus*, alique, Deum per salem voluisse significare prudentiam & discretionem.

Hinc etiam Ethnici, ut *Plinius* testatur *lib. 31 cap. 7* nullum Sacrificium absque sale offerri volebant, tantoque in honore salem habebant ut irreligiosum putarent si quid laberetur in terram, idque cum respectu ad prudentiam quam præ ceteris virtutibus æstimabant.

Hoc Poëtæ illorum hac fabula declaravere: *Peleum*, inquit, virum fortem, dii variis muneribus honoravere in nuptiis: *Vulcanus* enses illi dedit, *Venus* scyphum aureum, *Neptunus* equos, *Jovis* pallium, *Minerva* tibias, denique post omnia, tanquam munerum omnium præstantissimum, *Nereus* illi Salem dedit.

Confirmant hæc & *Christus* ipse, & *Paulus* Apostolus: *Christus Marci cap. 9* dicit Apostolis suis: *Habete in vobis sal*, ubi nihil aliud ab illis hic exigit quam prudentiam & discretionem in omnibus: *Paulus* vero *Coloss. cap. 4* dicit: *Sermo vester semper in gratia sal sit conditus*, & ut ostenderet se agere de prudentia, rationem addit cur hoc velit, *ut sciatis*, inquit, *quomodo vos oporteat unicuique respondere* Quasi diceret prudentiam esse regulam omnium actionum nostrarum. Denique communi *Latino* proverbio de imprudente homine, qui caret iudicio, dicitur: *Non habet micam vel granum salis.*

De virtute prudentiæ magna volumina confici possent, nos præcipua & breviter seligamus ea præsertim quæ spectant ad mores & praxim.

Sed ante omnia videndum quid sit prudentia & quotuplex. *S. Ambrosius lib. 1. Offic. cap. 25* dicit esse investigationem veritatis, sed hoc etiam vel magis convenit scientiæ: *S. Thomas 2.2. q. 47* dicit esse qua futura ex præteritis & præsentibus judicamus, sed hoc potius spectat ad providentiam. *S. Augustinus lib. 83 qq. quest. 32*, rem propius attigit dicens: Prudentia est cognitio rerum appetendarum & fugiendarum. Consentit *Aristoteles lib. 6 Eth. cap. 5*. Prudentia, inquit, est habitus cum ratione activus circa ea quæ bona & mala homini sunt.

Continet prudentia in se duas potissimum alias virtutes, nempe discretionem & providentiam: Discretio est quasi statera qua actiones nostras expendimus ne quid vel præcipitanter, vel quid nimis agamus. V. G. in jejuniis, aliisque corporis asperitatibus assumendis. Quid sanctius voto, quid augustius Sacrificio, & tamen *leptie* & vovendo impius, & impius in Sacrificando fuit, cum enim pergeret ad bellum, vovit si Victoriâ obtineret, se oblaturum Deo quod primum sibi de domo sua occurreret: Et ecce primum quod ei occurrit post relatam Victoriâ erat filia ejus unigenita quam in Sacrificium obtulit. Votum sine discretionem, & ideo stultum.

Providentia, ut ait *Cicero*, nomen habet à providendo futura, ut si noxia sint, ea fugiat, si utilia, amplectatur, qui enim in quocumque negotio futura non prævidet, & secundum ea negotia non disponit, præceps est, & temerarius.

Prudentia vero omnibus omnino statibus necessaria est: Defectu enim hujus virtutis florentissimæ quondam respublicæ, ac familiæ perire, sive quod sine discretionem regerent subditos, sive absque providentia rem familiarem. Sic ait *D. Chrysostomus in cap 3 Isaiæ*: Prudentia est robur civitatum: & illarum protectio non tam consistit in muris, quam in prudentia civium, & eorum qui regunt. Hac disponuntur ordines in bello: Ejus ductu floret Religio, & Sacerdotes in sanctitate serviunt Deo, & retinent inter homines dignitatem.

Non est hic locus ostendendi quam necessaria sit prudentia Regibus, Magistratibus, ducibus in bello: Incipiamus ergo à prudentia œconomica quæ in omnibus familiis est necessaria, sive a dea

quæ spectant totam dispositionem atque ordinem domus, sive quæ educationem liberorum.

Primæ partis exemplum nobis erit Rex *Salomon*, qui non minus sapiens Pater familias erat, quam Rex magnus: In ejus domo nihil erat extra ordinem: Sic enim disposuerat, ut ait Scriptura *lib. 3. Reg. cap. 10.* cibos mensæ, *habitacula servorum, & ordines ministrantium, vestesque eorum*, & officinas omnium operariorum, ut cum Regina *Saba* singula conspexisset, non haberet ultra spiritum, & exclamaret: *Major est sapientia tua, quam rumor quem audivi.*

Prudentia
parentibus
necessaria.

Quoad liberos, habemus exemplum in *Iobo*, qui in familiæ gubernatione prope erat incomparabilis. Habebat is cum adhuc felix esset, tres filios, & duas filias, quorum adolescentiam cum honestissimis moribus & continuis sapientiæ monitis, quæ ab illis retinerent in omni vita, & in praxim revocari cupiebat, excoluisset, hoc prudenter excogitavit, ut cuique proli familiam instrueret, propriasque domos haberent. Miratur hoc consilium *Origenes*, aitque hoc prudentissime factum à *Iobo*, ut unusquisque alterius imitatione præclaram familiæ suæ gubernationem disceret. Hoc etiam instituerat ut certis temporibus, & per vices, se mutuo invitarent ad mensam, non ad luxum, nec ad gulam, nec ad dissolutionem, sed ad amorem mutuum fovendum, & ad animorum conjunctionem, & simul uniuscujusque familiæ considerationem, in qua sola virtus & pietas spectabatur, ad honesta omnia incenderentur. Erant enim, inquit *Origenes* ista convivium, aliud nihil nisi frugalitatis temperantiæque disciplina, & schola fraterni amoris. Propterea ad ista honesta convivium non tantum filii, sed etiam filiarum Virgines advocabantur, quam honestatem non ferens diabolus domum evertit, ubi simul accumbabant, & omnes una ruina oppressit.

Singulare etiam est quod hic annotavit *Lucianus Martyr* apud *Origenem*, de prudenti familiæ regimine *Iobi*. Ait enim illum & liberos & uxorem docuisse ut Deum timerent, & justii essent inter se mutuo, adeo ut ista familiam nihil esset religiosius, nihil divinius. Propterea illa verba uxoris *Iob*, *benedic Deo & morere*, quæ aliqui sic interpretantur, quasi illa vellet ut *Iob* malediceret Deum, sic intelligi volebat ut illa diceret: Vides, & care marite, te mecum omnibus bonis spoliatum, greges abactos, palatia cum suppellectili incensa, liberos interfectos, nosque affligi inconsolabili calamitate, nec quidquam esse cur diutius in vita esse velimus; roga ergo Deum

Deum (sic enim *Vatablus* vertit) ut per mortem nos hac calamitate eripiat: Neque enim *Lucianus* probabile existimabat nobilissimam illam matronam, quæ tot annos usa fuerat marito præceptore, & ad omnem ab eo virtutem erat instructa, repente tam sui omniumque monitorum fuisse oblitam, in tantam impietatem incidisse ut vellet maritum maledicere Deo.

Scio quod Scriptura dicat, *Iobum* illi respondisse: *Quasi una de stultis mulieribus locuta es*: At non ideo quod vellet illum maledicere Deo, sed quod vellet illum & se istis calamitatibus liberari, ubi debuisset optare diutius vivere, ut tanto majora merita patiendo colligeret.

Ex dictis videmus prudentiam *Iobi* hoc effecisse ut familia ejus esset Sancta, & quasi officina omnium bonorum operum atque virtutum.

Quid dicam de domo Senioris *Tobie*: Si Scripturam legas, nihil illa sanctius, nihil pudicius, nihil magis alienum à fordibus avaritiæ, & improbitate. Ita filium instituerat ut comitem posset habere angelum, & diabolum impudiciæ, suâ castimoniâ superaret. Nullum habebat domi famulum quem non mallet Dei servum esse quam suum. Deus illi aderat, & vires dabat, invictamque patientiam, & animi consolationem, ut cæcus videret bona cælestia, & pauper, omnibus gratiarum donis abundaret.

Denique ut paucis absolvam, si qua familia non recte sit constituta, si conjuges discordes, si liberi dissoluti, inspice rem, & videbis quod pœne unica & maxima causa sit, defectus prudentiæ ac discretionis, vel in marito, vel in uxore inter se mutuo, vel alterutriu respectu liberorum.

In marito, si erumpat statim in verba injuriosa, & excandescat in iras, quando uxori verbum aliquod excidit quod videtur asperius: Magna imprudentia! prudens enim vir aut dissimulabit propter imbecillitatem naturæ foemineæ, aut certè aliquo suavi responso rem moderabitur, ne uxorem magis irretet.

Hoc omnibus maritis inculcare conatur *D. Chrysostomus Hom. 26 in 1 ad Corinth.* Considera; inquit, mulierem debile vas esse, tu autem propterea caput familiæ es, ut uxoris feras imbecillitatem: Si ergo uxor quidquam, præsertim parvi momenti peccaverit, quod prudentis viri coleram non meretur, consolare illam, & noli mærorem augere.

Sic fecerunt Sancti ac prudentes viri: *Abraham* inprimis, cui improperebat uxor eius *Sara* quod ipse in causa esset quod *Agar* ancilla sua, contra se tam audax & insolens fieret. Hæc injuria, inquit tibi imputanda est, quia illam non castigas; quid ad hæc *Abraham* Quare, inquit, te turbas? *Ecce ancilla tua in manu tua est, utere ea ut libet.* Hæc indulgentia in uxorem, inquit *Chrysostomus*, *Hom. 38 in Genes. pace domum replevit.*

Sic cum uxor *Tobiac* acerbis animo, & lingua acerbiori diceret marito suo: *Manifestè vana facta est spes tua, & elemosina tua modo disparuerunt:* Ne verbo quidem *Tobias* respondit, sed, *ingemuit*, inquit *Scriptura*, & *cæpit orare cum lachrymis*, & ad Deum confugit, cui rem totam commisit, ne majoris furoris daret occasionem. Hæc prudentia si desit in marito, nemo mirabitur familiam plenam esse discordiis, & paulatim omnem inter conjuges amorem sæpè verti in odium, quia prudentia falsus est: Sicuti ergo necesse est carnem corrumpi quæ non salitur, sic familiam corrumpi necesse est ubi maritus caret prudentia.

Idem est de uxore: Si enim illa nihil possit, aut velit dissimulare in marito, si non norit tacere dum vel ipse in colera est, vel bene potus, si impropere illi quando aliquod negotium sine ejus culpa non bene successit, & sic novam afflictionem addat afflicto; quid hoc est aliud quam hominem ad desperationem adigere? magna imprudentia & indiscretio: Prudens mulier considerabit tempora quibus possit cum fructu alloqui virum: Quis fructus alloqui hominem mentis impotem vel præ furore, vel præ potu? silebit ergo pro illo tempore: Si non possit, totam domum turbat, & pejora inde sequuntur, quia Maritus non ferens mulieris imprudentiam, sæpe faciet pejora quam prius. Mulier prudens considerabit dolorem mariti, si quid illi sinistri euenit, quamvis omnem adhibuerit diligentiam ut res bene succederet, adeoque solabitur illum, & cum dolente dolebit.

Hanc prærogativam dedit feminis natura præ viris, ut passim innatam sibi habeant quandam blanditiem, qua aptiores sunt ut aliquem consolentur, hoc dono naturæ debent uti potissimum cum maritum vident mœrentem; quod si contrarium faciant, signum est magnæ indiscretionis, dicit enim *Scriptura*: *Noli afflictionem addere afflicto.*

In hac prudentia præ cæteris excellit *D. Monica* mater *Augustini*, de qua ipse scribit, quod numquam obloqueretur marito irato,

ro, erat enim in summo gradu furiosus: Quod semper sileret dum potus rediret domum, quod sæpissimè contingebat, sed expectabat opportuna tempora, ut illum suaviter ac blande moneret cum jam rediisset ad se. Hac sua prudentia tantum effecit, ut ex furibundo leone fecerit agnum, ex ebrioso temperantem, & ex Ethnico Christianum.

Denique maxima prudentia ac discretione opus est & Patri & Matri in educandis liberis. Certa enim mensura necessaria est ad juventutem regendam, & discernendum indolem unius & alterius: omne lignum non est aptum ut duros ictus sustineat: Sunt enim ligna tam tenera ac fragilia ut ad primum ictum frangantur, alia tam dura ac lenta, ut nihil inde boni confici possit nisi validis ictibus cædantur. Omnes liberi non ejusdem indolis sunt, aliqui natura flexibiles sunt, ac mites, alii vero capitosi & pertinaces: Primi regi non debent sicut postremi, nec postremi semper æque severe: Hæc parentes, si prudenter procedere velint, considerare debent, ne liberos suos, inquit *Paulus, Coloss. cap. 3*, suâ imprudentiâ & indiscretione, ad iracundiam provocent: Modo ad curanda illorum vulnera, vino est opus ut mordeat, modo oleo ut leniat. Semper blandiri est illos corrumpere, sic simiæ pullos suos occidunt; semper severum esse, est illos irritare, sic parvi leunculi verberibus aguntur in furias. Hæc parentes judicare debent juxta suam prudentiam. De hoc satis.

Jam videamus quæ prudentia unicuique homini in particulari necessaria sit in iis quæ ipsum solum spectant. Audio in primis *Salomonem* passim & ubique in suis scriptis clamantem, quod omnes peccatores sint stulti, vel imprudentes: Sic *Prov. cap. 1* ait: *Vsq. quo stulti quæ sibi sunt noxia cupient, & imprudentes odibunt scientiam* *Cap. 10* ait: *Filius stultus mæstitia est matris suæ. Cap. 17* dicit: *Natus est stultus in ignominiam suam. Cap. 7* stultum & vecordem vocat qui se sinit abduci à femina lasciva. Denique nullum est genus peccatorum quos stultos non vocet, & expertes omnis prudentiæ. Ratio est, quia cum omnia reliqua cordi habeant, hoc unum non curant quod est summum animæ bonum, scilicet in hac vita virtutem, æternam salutem in altera. Homini enim ad æterna creato, elaborandum est ut, præ omni re Deum ac salutem intueatur, atque ad illum omnia sua vota, omnia consilia, omnes dirigat actiones. Hoc est quod *Christus* omnibus voluit inculcatum, cum dixit *A-*
postro-

Es unicuique homini in particulari.

postolis: *Estote prudentes sicut serpentes.* Serpens, inquit *Epiphanius*, totum corpus periculis objicit ut tueatur & seruet caput, in quo scit vitam suam & salutem positam esse. Quemadmodum, inquit *Chrysostomus*, in *Psal. 114* serpens reliquum corpus projicit ut caput seruet, ita oportet te quoque alia omnia dare pro salute animæ, ut neque inopiæ timor, nec ambitio, nec forma, nec voluptas, nec ullæ pompæ mundanæ te ab eo avertant, quod ad salutem conducatur: Illa enim est caput, & palmare hominis bonum, in quo bene fideliterque tuendo prudentia Christiana posita est.

Igitur qui prudens est tenebit viam regiam mandatorum Dei quæ ducit recta ad cælum, si enim inde deflectat vel à dextris vel à sinistris, perit: Utrunque enim via cæli duas habet abyssos; à sinistris, abyssum tormentorum inferni, à dextris abyssum voluptatum ac sæcularium desideriorum. Quanta stultitia, vel quæ prudentia, hæc certo scire, & tamen à via deflectere ut in abyssum alterutram ruat, in unam ex qua difficillime possit evadere, in alteram, ex qua numquam in omnem æternitatem evadere possit? quis non dicat hæc esse hominis non prudentis, sed insani.

2. Homo prudens appendet animam suam quasi in bilance contra omnia quæ sunt in mundo, & omnibus bene expensis, videbit omnes divitias, honores, voluptates, & quidquid in mundo magnum ac pretiosum apparet, omnia simul sumpta non esse nisi, ut ait *Sapiens cap. 11* guttam roris antelucani quæ descendit in terram, & totum orbem terrarum non esse amplius quam momentum statera, vel, ut ait *David Psal. 1.* Tanquam pulvis quem projicit ventus à facie terræ, vel, ut ait *Salomon Sap. cap. 5.* Tanquam spuma gracilis quæ à procella dispergitur, & tanquam fumus qui à vento diffusus est. Unde cum diabolus ostenderet *Christo* in deserto omnia regna mundi, omnemque ejus gloriam, non diutius, inquit *Lucas*, illa ostendit quam momento temporis, quia omnia quæ mundus habet non sunt aliud nisi minutum, & omnia in momento pertranseunt. Animam vero hominis nihil dignius, nihil pretiosius, nihil divinius, tanti pretii est ut *Christus* dicat *Matth. cap. 16.* Quid prodest homini si mundum universum lucretur, anima vero suæ detrimentum patiatur? ergo sola anima pluris valet, ac gravioris ponderis est quam universus mundus simul cum omnibus quæ possidet: Et erit aliquis qui dicat hominem illum esse prudentem, aut sanæ mentis, qui animam suam projicit ut mundo fruatur?

3. Homo prudens abstinebit se ab omni consortio malo, ne illius vitia contrahat quibus anima inficiatur: Hinc tam sollicitè nos admonet *Salomon Prov. cap. 1. Fili mi, inquit, si te lactaverint peccatores, ne acquiescas illis, ne ambules cum eis, prohibe pedem tuum à semitis eorum, pedes enim illorum ad malum currunt, & ducunt ad interitum. Quis prudens, qui hæc audit, non cavebit sibi ab impiis quibuscumque debet perire?*

Ad extremum, sicut Deus voluit, & præcepit *Moyse* ut in omni sacrificio offerretur sal quod est genuinum prudentiæ signum, sic non est homo qui vivit, cui in omnibus actionibus non sit opus prudentia ad recte sancteque vivendum, ac serviendum Deo.

DISCURSUS V.

Præcepit Deus ut in altari semper ignis arderet.

Sicuti Deus præceperat ut in omni sacrificio sal offerretur, sic etiam voluit ut ignis in altari semper arderet: Sic enim ait: *Ignis in altari semper ardebit quem nutriet sacerdos, subjiciens ligna mane per singulos dies: Ignis est iste perpetuus qui numquam deficiet in altari.*

Amorem divinum esse instar ignis, est omnium fere Patrum & S. Scripturæ doctrina; & recte, quia proprietates quas habet ignis, easdem habet & amor.

1. Sicuti ignis scoriam aliasque sordes separat ab auro, sic ignis charitatis, inquit *Franco Abbas, Tom. 4 de gratia Dei*, extrahit noxios carnalium affectuum humores è corde ut purum sit.

2. Sicut ignis semper tendit in altum, sic amor, inquit *Augustinus, in Psal. 121 ad superna elevat, & ad æterna inflammat, & ad ea quæ non transeunt, animam excitat.*

3. Sicuti nihil est quod ignem lædere possit, sic nihil est, inquit sponsum *in Cant. cap. 8 quod vero Dei amori possit nocere: Aqua multa, inquit, non poterunt extinguere charitatem, neque flumina torquent illam.*

4. Sicuti ignis devorat omnia, sic nihil est in mundo quod amor non superet: Non tribulatio, inquit *Paulus*, non angustia, non gladius, non mors, non vita, non persecutio, denique nihil.

5. Sicut inter elementa nihil præstantius igne, sic, inquit *Hugo*